

Taşımali Eğitim Kapsamındaki Ortaöğretim Okullarında Yaşanan Sorunlara Okul Müdürlerinden Çözüm Önerileri

School Principals' Suggestions To The Problems Encountered In Secondary Schools Within The Scope Of Bussed Education

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Samsun ili Tekkeköy İlçesinde taşımali eğitim kapsamındaki ortaöğretim kurumlarında yaşanan sorunları, bu okullarda çalışan okul müdürlerinin görüşlerine dayanarak tespit etmektir. Araştırmamızda nitel yöntem kullanılmış olup veri toplama da görüşme tekniği kullanılmıştır. Tekkeköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinlerin alınması sonucu taşımali eğitim kapsamında en fazla öğrencisi olan 5 okuldan veriler toplanmış ve bu okullarda görev yapan okul müdürlerine görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu yarı yapılandırılmış olup uzman görüşünden yararlanılarak hazırlanmıştır. Görüşme formundaki sorular yöneticilerden gelen cevaba göre yeniden düzenlenmiştir. Alınan cevaplara bakıldığında taşımali eğitimin ciddi sorunlar barındırdığı görülmüştür. Sistemin artık tıkanmış ve taşımali eğitimin tümüyle kaldırılarak yerine öğrenci velisine öğrencinin geldiği gün üzerinden para ödenmesi uygulamasının getirilmesi gerektiği bütün okul müdürleri tarafından dile getirilmiştir. Taşımali eğitim sisteminin uygulamadan tamamen kaldırılması mümkün değilse bile köklü iyileştirmeler gerektiği okul müdürlerince ifade edilmiştir. Servislerin ciddi bir şekilde denetlenmesi, servis şoförlerinin eğitimden geçirilmesi, taşımali eğitimin olduğu okullara bir müdür yardımcısı kontenjanının verilmesi, ücretsiz yemek uygulamasının bütün okulu kapsamı, servislerde sadece öğrencilerin taşınması okul müdürlerine göre taşımali eğitim sisteminde yapılması gereken iyileştirmelerden bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Taşımali Eğitim, orta öğretim kurumu, öğrenci

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the problems encountered in secondary education institutions within the scope of bussed education in Tekkeköy District of Samsun province according to the school principals' opinions working in these schools. Qualitative method was used in our research and interview technique was used in data collection. After obtaining the necessary permissions from Tekkeköy District Directorate of National Education, the data were collected from 5 schools with the highest number of students within the scope of bussed education and an interview form was applied to the school principals working in these schools. The interview form is semi-structured and was prepared by getting expert opinion. The questions in the interview form were rearranged according to the answers from the managers. Considering the answers received, it has been seen that bussed education has serious problems. It was stated by all school principals that the system is now blocked and that bussed education should be completely abolished and instead, the parents of the students should be paid for each day the student arrives. It has been stated by the school principals that radical improvements are needed even if it is not possible to completely abolish the bussed education system. According to the school principals, some of the improvements that should be made in the bussed education system are to inspect of the school busses seriously, to train the bus drivers, to assign a deputy principal position to the schools with bussed education, to enable the application of free meals to cover the whole school, and to allow only students in the school busses.

Keywords: Bussed Education, secondary education institution, student

GİRİŞ

Taşımali Eğitim uygulaması, 1989-1990 öğretim yılının ikinci yarısından itibaren Kırıkkale'de 3, Kocaeli'nde 2 merkez olmak üzere toplam 5 merkezde denemeye başlanmış, uygulamanın başarılı görülmesi üzerine, 1990-1991 öğretim yılından itibaren Antalya, Çankırı, Konya, Van, Balıkesir, Çanakkale, Eskişehir, Kırklareli ve Kocaeli illerinden seçilen 77 merkezde uygulama sürdürülmüştür. 1991-1992 öğretim yılında ise uygulama yaygınlaştırılarak 29 il ve bu illere bağlı 78 ilçenin 960 köy okulunda devam ettirilmiş, 16538 öğrenci 375 merkez

Mustafa Avcı¹

Sevim Güçlü²

Simge Koç Can³

Muammer Can⁴

Murteza Volkan Karakaya⁵

Adnan Yasin Asoğlu⁶

How to Cite This Article

Avcı, M.; Güçlü, S., Koç Can, S., Can, M., Karakaya, M.V. & Asoğlu, A.Y. (2023). "Taşımali Eğitim Kapsamındaki Ortaöğretim Okullarında Yaşanan Sorunlara Okul Müdürlerinden Çözüm Önerileri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5442-5447. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67738>

Arrival: 19 December 2022

Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0002-6292-0000

² Müdür Yardımcısı, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID:000-0002-2199-3932

³ Müdür Yardımcısı, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-8238-9336

⁴ Okul Müdürü, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0003-2531-2888X

⁵ Okul Müdürü, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-7956-9686

⁶ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-7182-2405

okuluna taşınmıştır. 1992-1993 öğretim yılında uygulama 43 il, 325 ilçe ve 938 merkez okula yaygınlaştırılarak toplam 53676 öğrencinin taşınmalı eğitimden yararlanması sağlanmıştır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995).

Ülkemizde 1997-1998 eğitim öğretim yılından bu yana kesintisiz sekiz yıllık ilköğretim uygulaması yapılmaktadır. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulaması, Taşınmalı İlköğretimin yaygınlaşmasına neden olmuştur (Öztürk, 2001). Taşınmalı eğitim uygulaması ile ilköğretimin tüm çağ nüfusuna yaygınlaştırılması hedeflenmiştir.

8 yıllık kesintisiz eğitime geçişle birlikte taşınmalı eğitimin yaygınlaşması özellikle kırsal alanlarda istenilen sonuçları vermiştir. Kırsal alanda okula uzak alanlarda yaşayan çocukların okullaştırılmasında başarılı olan taşınmalı eğitim beraberinde bir takım sorunları getirmiştir.

Anayasamızın 42. Maddesinde eğitim hakkı “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır” şeklinde belirtilmiştir. Anayasamız gereği bölgesel koşullar nedeniyle okullara ulaşmakta sorunlar yaşanan bölgelerdeki çocukların okula kazandırılması taşınmalı eğitimle sağlanmıştır.

Taşınmalı eğitimle ilgili yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde sistemin güçlü yanlarının parasal ve eğitimsel başlıklar altında incelendiği görülmüştür. Kırsal alanlarda maddi açıdan sorunlar yaşayan öğrencilerin ücretsiz taşıma ile okullarına kavuşması hem öğrenci ve ailesi hem de okul açısından büyük yararlar sağlamaktadır. Zorunlu eğitim-öğretim çağındaki çocukların bu yolla okullarında eğitim alabilmesi de ayrıca ülkenin yetişmiş insan gücüne katkısı büyüktür.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda (Ağırkaya, 2010; Altunsaray, 1996; Baş, 2001; Boğuşlu,2007; Büyükkaragöz ve Şahin,1995; Büyükboyacı, 1998; Kabaş, 2006; Kaya ve Aksu, 2004; Karakütük, 1996; Kefeli, 2005; Küçükkoğlu, 2001; Küçüksüleymanoğlu, 2006; Ozan, 2008; Özkan, 1997; Reçepoğlu, 2006; Ülker,2009; Yalçın, 2006; Yıldırım, 1991; Yılmaz, 1998; Yüce, 2008) uygulamanın getirmiş olduğu bazı sorunların: iklim koşulları ve yerleşim şekillerine bağlı olarak farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu araştırma sonuçlarına bakıldığında; fiziksel yönden taşınan okulun yetersizliği, sosyal yönden taşınan öğrencilerin öğretmen ve arkadaşlarına uyumu, eğitim-öğretim yönüyle derse hazırlıksız gelme, araç gereç eksikliği, ödevlerin yapılmama sıklığı, ders dışı etkinliklere katılamama, velilerin çocukların öğrenimleriyle yeterince ilgilenmemesi, taşınan köylerin katışa merkezine uzaklığı, yolun durumu, taşıma araçlarındaki sürücülerin durumu, araçlara yöre halkının da binmesi, sağlık ve beslenme yönünden yemeklerin durumu ve sağlığı uygunluk sorunları gibi ortak sorunlar ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın Önemi

Taşınmalı eğitim özellikle kırsal alanlarda bulunan öğrencilerin okullaşmasına büyük katkılar sağlamış bir uygulama olup kendi içinde bazı sorunlar taşımaktadır. Bizim araştırmamız bu konuda yapılan benzer araştırmaları baz alarak taşınmalı eğitimde çıkan sorunların tespitini ve bu taşınmalı eğitimin olduğu bu okullarda görev yapan okul müdürlerinden sorunlara etkili çözüm önerileri bulmasını sağlamaktır. Daha öncesinde taşınmalı eğitimle ilgili sorun tespiti yapılmış olmasına rağmen okul müdürlerinden çözüm önerilerinin alınmamış olması bizim çalışmamızın önemini arttırmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamızda nitel araştırma deseni yöntem olarak tercih edilmiştir. Sorunların, olayların ve algıların doğal ortamında bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya konulması amaçlandığından bu yöntem tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Samsun ilinin Tekkeköy ilçesinde taşınmalı eğitim kapsamında bulunan ve taşınmalı eğitimde en fazla öğrencisi bulunan 5 orta öğretim kurumunun müdürleri çalışma grubumuzu oluşturmaktadır. Çalışma grubumuzdaki okul müdürlerinin tamamı çalışmamıza gönüllü olarak katılmıştır. Okul müdürlerinin tamamı erkek olup kadın okul müdürü bulunmamaktadır. Mesleki kıdemleri 5 müdürümüzün de 20 yıl ve üzeridir. Çalışmamıza katılan müdürlerimizin isimleri etik, sosyal ve yasal nedenlerle gizlenmiş olup YNT 1, YNT2, YNT3, YNT4, YNT5 şeklinde kodlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmamızda yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formumuzun hazırlanmasında uzman görüşünden yararlanılmış olup soruların oluşturulmasında benzer çalışmalarda sorulan sorular ve çalışmamıza katılan okul müdürlerinin cevapları dikkate dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formumuzda şu sorular sorulmuştur:

✓ Taşınmalı eğitim sisteminde yaşadığınız sorunlar nelerdir?

- ✓ Taşımali eğitim sisteminin yararları sizce nedir?
- ✓ Taşımali eğitim sisteminde karşılaşılan sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir?

BULGULAR VE YORUM

Çalışmamızda yer alan okulların taşımali öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Taşımali Öğrenci Sayıları Tablosu

	Kız	Erkek	Toplam
Necati Akçağlılar Anadolu Lisesi	61	23	84
Ali Emine Kahvecioğlu MTAL	0	152	152
Bahattin Sevim Köksal Anadolu lisesi	117	51	168
Büyükli Anadolu Lisesi	174	111	285
Tıbbi Cihaz Teknolojileri MTAL	15	31	46
Toplam	367	368	735

Tablo 1 incelendiğinde taşımali kapsamındaki öğrencilerin kız/erkek öğrenci sayısı bakımından birbirine yakın olduğu görülmüştür. Tekkeköy ilçesinde en fazla taşımali öğrencinin Büyükli Anadolu Lisesinde olduğu ve çoğunluğun da kız öğrenci olduğu anlaşılmıştır. Ali Emine Kahvecioğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde taşımali öğrenci kapsamında kız öğrencinin bulunmadığı anlaşılmıştır. Yapılan incelemelerde okulun çoğunlukla erkek öğrenciler tarafından tercih edildiği anlaşılmıştır. Meslek liselerindeki taşımali erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla olduğu Anadolu Liselerinde taşıma kapsamındaki öğrencilerin ise çoğunluğunun kız olduğu görülmüştür.

Okul Müdürlerinin Görüşleri

Taşımali Eğitim Sisteminde Yaşanılan Sorunlar Nelerdir? Sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

YNT 1: Taşımali eğitim sisteminde yaşanan sorunları saymakla bitmez ama en önemlisi iş yoğunluğu çok fazla olan bir konu taşımali eğitim. Sabah erkenden okula gelip akşam geç saatlere kadar takibinin yapılması gerekiyor. Hangi öğrenci geldi hangi servis geç geldi hangisi erken geldi tespit etmek bizim için yorucu oluyor. Servislerin denetimi çok zayıf ve şoförler bu konuyu mümkün olduğunca istismar ediyor. Servisler genel olarak kalabalık oluyor ve serviste öğrenci dışında köylü insanlar da bulunuyor. Bunun asla olmaması lazım mesela. Servislerin geliş-gidiş saatleri çok değişkenlik gösteriyor. Bir sabah erken gelen servis sonraki gün öğrenciyi geç bırakabiliyor okula. Ya da akşam çok geç alıyor. Soğuk veya sıcak havalarda bu çok büyük bir sorun. Öğrenciler için her gün kilometrelerce gidip gelmek çok yorucu bir durum. Daha okula gelir gelmez yorulmuş oluyorlar. Üstelik servis saatleri nedeniyle öğrenciler sosyal etkinliklere ve destekleme ve yetiştirme kurslarına katılamıyor.

YNT 2: Taşımali eğitim ciddi sıkıntılar barındıran bir sistem. Servisçilerin öğrencileri bir eşya olarak görmesi önemli bir sorun. Öğrencileri taşıdıkları aynı araçla yolcu da taşıyarak daha fazla kar elde etmeye çalışıyorlar. Bu durumun denetlenmesi çok geç olduğundan yıl boyunca bu durumla uğraşyoruz. Servis gidiş-geliş saatleri standart değil sürekli olarak servis şoförleri tarafından değiştirilmeye çalışılıyor. Öğrenciler ya çok bırakılıp alınıyor okuldan ya da çok erken bırakılıyor okula. Bu da özellikle soğuk havalarda öğrenciler için ciddi sorun teşkil ediyor. Yemek konusu da ayrı bir sorun. Taşıma kapsamında olmayan maddi durumu kötü öğrencilerin yemek hizmeti alamadığı bir ortamda köyden gelen maddi durumu iyi öğrencinin ücretsiz yemek yemesi çok kötü oluyor. Öğrencilerin servis saatleri nedeniyle destekleme ve yetiştirme kurslarına katılamaması da önemli bir sorun. Sosyal etkinliklere katılmaya da çok istekli olmuyorlar. Çünkü her daim yorgun oluyorlar.

YNT 3: Taşımali eğitimin bizlere en önemli zararı iş yükünün çok yüksek olması diyebilirim. Kontrolü ve planlanması bizler için çok yorucu oluyor. Ayrıca servisçilerle uğraşmak onları bu süreçte doğru idare etmek pek kolay değil. Yaptıkları en önemli hata öğrencileri çok geç veya erken getirip götürmeye çalışmaları ve servis araçlarında köylüleri de taşıyarak ekstradan para kazanmak istemeleri. Öğrencileri taşıma sistemi çok yoruyor, araçlarla toplanıp götürülmek ve okullardan ders çıkışı aynı usulle tekrar geri götürmek öğrencilere fiziksel olarak yıpratıyor. Bu da öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılması ve destekleme ve yetiştirme kurslarına katılması zor oluyor. Taşımali öğrencilerin yemeği de ücretsiz yemesi doğru bir uygulama ama bu öğrenciler ücretsiz yerken diğer öğrencilerin yemeği kantinden almak zorunda olması hatta maddi nedenlerle alamaması bizler için çok üzücü oluyor.

YNT 4: Taşımali eğitim başlı başına hatalarla dolu bir uygulama. En önemli sorun kaynağı ise servis şoförleri. Kurallara uymamak için her yolu deniyorlar. Öğrencileri sıkış sıkış getirme, araca öğrenci dışında köylüleri de alma, öğrencileri okula çok erken bırakıp geç alma gibi bir sürü sorun teşkil eden davranışı gerçekleştiriyorlar. Kontrolü de çok olmadığından bu durum yıl boyu devam ediyor ve bizi yıpratıyor. Zaten iş yükü çok fazla olan bir uygulama taşımali eğitim. Üstüne bu şekilde sorunlar da olunca iyice içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Bir diğer iç acıtıcı durum ise öğrenciler arasında ücretsiz yemek yemedeki adaletsizlik. Köyden gelen öğrenciler durumu nasıl

olursa olsun yemek hizmetinden ücretsiz faydalanyor ancak okul civarından gelen öğrenciler hiçbir şartta ücretsiz yemek hizmetinden yararlanamıyor. Bu durum sosyal adaleti bozucu bir durum teşkil ediyor maalesef. Öğrencilerin akademik gelişimi açısından en önemli sorun ise öğrenci giriş çıkış saatleri nedeniyle taşınmalı eğitim kapsamındaki öğrenciler destekleme ve yetiştirme kurslarına katılamıyor ve sosyal etkinliklerde yer alamıyor.

YNT 5: Taşınmalı eğitim kendi bünyesinde barındırdığı sorunlar nedeniyle artık iyi çalışmıyor. İş yükü çok fazla ve idare olarak bizleri fazlasıyla yoruyor. Bunların yanında eğitimsiz servis şoförleriyle uğraşıyoruz. Öğrencilere karşı tavırları çok kaba ve saygısızca. Ayrıca servisi gelmesi gereken saatte getirip götürmüyorlar. Gelmiş oldukları köylerden sivil insanları da taşımak suretiyle daha fazla para kazanma peşindeler. Öğrenciler için de yorucu bir sistem taşınmalı eğitim. Belli saatlerde gidip gelmeleri gerektiğinden öğrencilerin sosyal etkinliklere veya destekleme ve yetiştirme kurslarına katılması mümkün değil. Maalesef servisler yeterince denetlenmiyor. Bir diğer önemli sorun ise taşınmalı öğrenciler için gelen yemekler. Yemeklerin sadece taşınmalı eğitim kapsamındaki öğrencilerin yemesi okul içindeki sosyal adaleti tümüyle bozuyor.

2. Taşınmalı Eğitimin Yararları Sizce Nelerdir? Sorusuna verilen cevaplar şu şekildedir:

YNT 1: Taşınmalı eğitim sisteminin uygulanmasına başlanmadan önce de okul yöneticisiydim. Özellikle köylerden lise okumaya çok az öğrenci gelebilirdi. Bazı aileler çocuğunu okutabilmek için ilçe merkezine taşınmak zorunda kalırdı. Taşınmalı eğitim sayesinde neredeyse bütün öğrenciler eğitim sisteminden dışlanmadan eğitim alabilir hale geldi.

YNT 2: Taşınmalı eğitim sistemi kırsal alanlarda yaşayan öğrenciler için çok büyük bir fırsat. Ücretsiz yemek avantajı da olan bu sistemde öğrenciler köylerinden şehir merkezlerindeki liselerde eğitim görme imkanına sahip olabildi. Özellikle maddi durumu çok yetersiz ailelerin çocukları için ortaöğretim görme imkanı sağlamakta taşınmalı eğitim.

YNT 3: Kırsal alanlarda yaşayan öğrencilerin ortaöğretime devam edebilmesini sağlayan bir sistem taşınmalı eğitim. Buralarda yaşayan ailelerin ekonomik durumları genelde iyi değil ve bu aileler genelde liselerin bulunduğu nispeten daha gelişmiş bölgelere uzak yerlerde yaşıyorlar. Bu da bu öğrencilerin liselerin bulunduğu alana taşınması zorunluluğunu doğuruyor.

YNT 4: Taşınmalı eğitim, bünyesinde bulundurduğu büyük sorunlara rağmen dağılık yerleşimin bulunduğu yerlerdeki gençlerin eğitimine devam etmesini sağlayan bir sistem. Taşınmalı eğitim bugün uygulanmamış ve yerine daha işlevsel bir sistem getirilmiş olmasaydı muhtemelen bu alanlardaki gençlerin büyük çoğunluğu okula devam edemezdi.

YNT 5: Uzun süredir okul yöneticiliği yapıyorum. Geçmişten günümüze kadar taşınmalı eğitim kırsaldaki gençlere çok yarar sağladı. Okula ücretsiz ulaşım ve okulda ücretsiz yemek hizmeti sunan taşınmalı eğitim sistemi, kırsaldaki lise çağı gençlerinin okula devam edebilmesini uzun yıllar sağladı. Her ne kadar artık çok yorucu bir sisteme dönüşse de.

3. Taşınmalı Eğitim Sisteminde Karşılaşılan Sorunlara Çözüm Önerileriniz Nelerdir?

Okul müdürlerinin taşınmalı eğitim sisteminde karşılaşılan sorunları getirdikleri çözüm önerileri aşağıdaki gibidir:

YNT 1: Taşınmalı eğitim artık tamamen kaldırılmalı. Bir süredir bütün işlevselliğini kaybetti. Yerine öğrencilerin ailesine öğrencinin okula geldiği gün başına taşıma ve yemek ücreti ödenmeli. Bu şekilde çok daha işlevsel bir şekilde öğrencinin okula devamı sağlanacaktır. Taşınmalı eğitim kaldırılamayacaksa mutlaka iyileştirilmeli. Sadece taşınmalı eğitimle ilgilenmesi için taşımanın olduğu her okula bir müdür yardımcısı mutlaka verilmeli. Ayrıca servis şoförleri mutlaka eğitimden geçirilmeli ve etkili bir şekilde denetlenmeli. Verilecek cezalar arttırılmalı. Araçların okula tam zamanında gelip gitmesi sağlanmalı. Öğrencilerin sosyal etkinlik ile destekleme ve yetiştirme kurslarına katılması halinde taşıma hizmeti verilmeli. Taşınmalı eğitim sistemi çok pahalı bir sistem. Taşıma hattı ve taşıma merkezleri çok daha etkili bir şekilde düzenlenmeli.

YNT 2: Taşınmalı eğitimin iyileştirilmesi bence mümkün değil. Tümüyle kaldırılması gerekiyor. Bu sistemle bu zamanda bu iş artık yürümüyor ve yürümeyecek de. Son derece işlevsiz ve yorucu bu sistemin kaldırılarak okullardaki iş yükünün hafifletilmesi şart. Yerine mutlaka daha işlevsel bir sistem getirilmeli. Bu öğrencilerin okula geldiği gün kadar belli bir ücretin öğrenci velisine ödenmesi olabilir. Taşınmalı sisteminde öğrencinin kaç gün okula gelip gelmediği önemli değil, bundan dolayı da devamsızlık problemleri oluyor. Bunun yerine devamsızlık yaptığında ailenin aldığı servis ve yemek ücreti kesilse devamsızlık da yapmazlar diye düşünüyorum.

YNT 3: Taşınmalı eğitimle devam edilecekse sistemin mutlaka işlevsel hale getirilmesi gerekiyor. Ben şahsen her sabah ve akşam taşınmalı öğrenciler için tedirginim. Sürekli geç gelen ya da çok erken gelen araçlar ve onların laf

anlamaz şoförleriyle uğraşmaktan yoruldum. Şoförlerin ve ihaleyi alan firmaların sıkı bir şekilde denetlenmesi gerekiyor. Ama Tekkeköy küçük bir ilçe ve araç sıkıntısı var. Bu açıdan bu araçlara ve şoförlere mecburuz gibi görünüyor. Yemek konusu da ayrı bir sorun. Kimi öğrencilerin faydalandığı yemek hizmetinden bütün öğrencilerin aynı şekilde yararlanması gerekiyor bence. Taşımali kapsamındaki öğrencilerin çoğu ekonomik açıdan iyi değil ama çok iyi olanlar da var. Onlar ücretsiz yemek yiyor ama şehir merkezinde maddi durumu çok da iyi olmayan öğrenci taşımali olmadığı için yemek yiyemiyor. Bu durum kaldırılmalı ve bütün öğrenciler bu yemek hizmetinden yararlanmalı.

YNT 4: Taşımali eğitim sisteminin uygulamadan kaldırılması artık bir zorunluluk. Bu sistem sağlıklı yürümüyor ve çok maliyetli. Yazık bu ödenen paralara. 3-4 öğrenciyle kilometrelerce öteden gelen araçlara ciddi paralar ödeniyor. Aynı zamanda taşımali eğitim sistemi okulların da üzerinde ciddi bir iş yüküne neden oluyor. Bu nedenlerle taşımali eğitim kaldırılmalı ve bu sistemin yerine sorumluluğu aileye de veren bir sistem geliştirilmeli. Bence öğrencilerin taşınması için öğrencinin velisine geldiği her gün için ücret ödenmeli ve aile bu ücreti öğrencinin yemek ve taşınması için kullanmalı. Böylece hem daha ekonomik bir sistem geliştirilmiş olur, hem de aile öğrencinin taşınmasında çok daha önemli bir sorumluluğa sahip olur.

YNT 5: Taşımali eğitim sisteminde köklü değişiklikler gerekiyor. Hatta sistemin tamamen kaldırılması çok daha iyi olur. Çok yorucu bir sistem taşımali eğitim. Bunun yerine çok daha işlevsel bir sistem getirilebilir. Bu konuyu taşımali eğitimin olduğu okul müdürleriyle de sıkı sık görüşüyoruz. Diğer arkadaşlarla ortak fikrimiz taşımali eğitimin kaldırılması. Onun yerine öğrencinin taşınma ve yemek ücretinin öğrenci ailesine okula geldiği gün sayısı kadar ödenmesi sistemi getirilmelidir. Böylece öğrenci okula geldiğinde taşıma ücretini ailesi alır gelmezse alamaz. Böylece öğrencinin okula devamsızlık yapması da engellenir. Okullarda taşımali eğitim sisteminin getirdiği gereksiz iş yükünden de kurtulmuş oluruz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada yer alan 5 okul müdürü de taşımali eğitim sistemiyle ilgili ciddi sorunların olduğunu söylemiştir. Okul müdürlerinin tamamı taşımali eğitimde özellikle servis şoförlerinin sağlıklı denetlenmediğini ve servis araçlarında öğrenci dışında sivil vatandaşlarında taşındığını ifade etmiştir. Taşımali eğitim sisteminin olduğu okullarda özellikle okul yönetimine ciddi bir iş yükü getirdiği görülmüştür. Öğrencilerin hiçbir eğitimden geçmemiş kişiler tarafından taşındığı araçların taşınması gereken standartlara her zaman sahip olmadığı da dile getirilen sorunlardan bazılarıdır. Okul yöneticilerinin ifade ettiği en önemli sorunlardan biri de taşımali eğitimdeki öğrencilerin okulda yapılan destekleme ve yetiştirme kurslarına katılamaması ve sosyal etkinlik faaliyetlerinde bulunamamasıdır. Servislerin çoğu zaman öğrencileri zamanında okula bırakıp akşam zamanında almadığı, bu durumun da özellikle kışın öğrencileri hasta ettiği anlatılmıştır. Okula uzak mesafelerden gelen öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yorgun olduğu derste verimlerinin düşük olduğu da belirtilen diğer sorunlardandır. Taşımali eğitimdeki en rahatsız edici sorunlardan biri de aynı okuldaki bazı öğrencilerin yemek hizmetinden ücretsiz yararlandığı, maddi durumu kötü de olsa bazı öğrencilerinse ücretsiz yemek hizmetinden yararlanamamasıdır. Ancak her şeye rağmen okul müdürleri, taşımali eğitim sayesinde okula ulaşamayacak durumdaki öğrencilerin ücretsiz taşıma ve ücretsiz yemek hizmetiyle birlikte ortaöğretimde eğitim imkanına sahip olduğunu ifade etmiştir. Okul müdürleri taşımali eğitim sistemindeki sorunlara aşağıdaki çözüm önerilerini getirmiştir:

1. Taşımali eğitim tümüyle uygulamadan kaldırılmalıdır. Bu sistemin yerine veliye öğrencinin okula geldiği gün sayısı bakımından bir taşıma ve yemek ücreti ödenmelidir. Bu sayede hem okul yönetimlerin taşımali eğitimin getirdiği iş yükünden kurtulur ve aileler öğrencinin okula ulaşmasında daha fazla sorumluluk alır hem de öğrenci gelmediği günler için taşımali ücreti alamayacağından okula devamsızlık yapmaktan kaçınır. Böylece devamsızlık sorununa da bir çözüm gelmiş olur.
2. Taşımali eğitim kaldırılmayacaksa bile sistemde yenilikler yapılmalıdır. Mutlaka taşımali eğitim kapsamındaki her okula bu işe bakacak bir müdür yardımcısı verilmelidir.
3. Taşımali eğitim kapsamında verilen ücretsiz yemek hizmeti taşımali okuldaki bütün öğrencilere verilmelidir.
4. Taşımali eğitim kapsamındaki aynı türdeki mesafesi yakın okulların taşıma işlemi birleştirilerek yapılmalı. Bu sayede taşımali eğitimin daha ekonomik hale gelmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağırkaya, A. (2010). Taşımali eğitim uygulamasında öğrenci ve öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Altunsaray, A. (1996). Taşımali ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Boguşlu, V. (2007). Taşımali sistemin ilköğretim okulu öğrencilerinin vefen başarılarına bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranış açıısından etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,

Büyükboyacı, Ş. (1998). Taşımali ilköğretim ve sorunları Çanakkale ili örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.Kars.

Büyükkaragöz Savaş, Şahin Hasan ve Sulak Hidayet (1994). “*Taşımali İlköğretim (Konya İlinde Bir Araştırma)*”. Konya: Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonu. Büyükkaragöz Savaş, Şahin Hasan (1995). “*Taşımali İlköğretim Uyg.*”.

ÖZTÜRK, H. (2001) Belçika’da ve Türkiye’de Zorunlu Eğitim, Nobel Dağıtım, Ankara

Yurdabakan, İ. Tektaş M.(2013) Taşımali İlköğretim Öğrencilerinin Taşımali Eğitime İlişkin Görüşleri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, İzmir